

1937

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

ქობობრივი

1937 წ.

№ 6

ოქტომბრი

საბ. პ. ლ. კ. კ. ცმპას და საბ. ბანსაქმობის მართოზიური ორბანო

შუნაშვილი

გვ.

- 1. ილია ზავაძეაძის პორტრეტი და ხელნაწერი 1
- 2. ილია ზავაძეაძე—დედა ჩიტი (მოთხრობა) 2
- 3. გიორგი ძუჩიშვილი—ილია ჭავჭავაძე (ლექსი) 3
- 4. გიორგი პაპაძე—საგურამოს ჭაჭა (ლექსი) 4
- 5. ძმები—ბედულებივით დაფრთხნენ (მოგონება) 5
- 6. ილია ზავაძეაძე—ჭაჭო (ნაწყვეტი პოემიდან „კაცო უჩაღი“) 6
- 7. ლავრანტი ზინინაძე—დიდი მწერალი (ნარკვევი) 7
- 8. მიმძრალი—დიდი მგოსანი (ლექსი) 10
- 9. არნო ონედი—მგოსნის გული (ლექსი) 10
- 10. შალვა თაბუაშვილი—ილიას გულკეთილობა (ნარკვევი) 11
- 11. არკ. ხუნდაძე—ილია და კობა (ნარკვევი) 12
- 12. ილია ზავაძეაძის პორტრეტი 15
- 13. ალ. ვილანიშვილი—ილიას (ლექსი) 16

გაგვითა შემოქმედება

- 14. მარო ინჯგია—მე მიყვარს ილია 16
- 15. გიგა ნიშნიჭვირიძე—ილიას (ლექსი) გარეკანის მე-3 გვ.
- 16. თემარი მარკოზაშვილი—ილიას ხსოვნას (ლექსი) გარეკანის მე-3 გვ.
- 17. კაკო ხინთიბიძე—დიდ პოეტს (ლექსი) გარეკანის მე-3 გვ.
- 18. თემარი ნიჭაძე—აკროსტიხი (გახართობი) გარეკანის მე-4 გვ.

ტურნალი გაფორმებულია მხატვარ ივ. ჯაფარიშვილის—მიერ

გარეკანის სურათი აღებულია ილიას გამოფენიდან. ილია კალოზე გლუხებთან.
ნახატი იტუთუნის მხატ. კ. გველიშვილს, გადახატულია ივ. ჯაფარიშვილის მიერ

პ/მგ. რედაქტორი ბაბო ზაჭიაშვილი

პ/მგ. მღვიანი ლ. ზინინაძე

2008

(1837-1932)

ლოის ხეღნაწეობი

დავით ბაქრაძე. 1837-1932.
ქართველი მწერალი.
დავით ბაქრაძე. 1837-1932.
ქართველი მწერალი.

დავით ბაქრაძე.
ქართველი მწერალი.
დავით ბაქრაძე.
ქართველი მწერალი.

დავით ბაქრაძე

ღელა ჩასა

ამი, მამი!-მოსმა ბაღიდან ყმაწვილის ხმა: — შენი ჭირიმე... შენ გეთაყვანე!..

— კიდეც აიკვიატებდა რამეს ის ცუდლუტი! — თქვა ბავშვის მამამ ამირინდომ და წავიდა ბაღისაკენ, შეაღო კარები და ერთი ხის მახლობლად, ბარდთან დაინახა პატიკო: იგი მისდგომოდა ბარდსა და რაღაცას ეძიებდა. შალვარი და ახალუხი აქა-იქ შემოგლეჯოდა, ოფლი წურწურით ჩამოსდიოდა სახეზე.

ეტყობოდა, ბევრი ეწვალა.

— აბა რას გეცხარ დაგლეჯილ-შემოფხრეწილი, შე ცუტკო, შე დაუდევარო! — უთხრა მამამ შეილსა.

— აგერ ბარტყი! — უპასუხა შეილმა და გაიწოდა საჩვენებლად პაწია თითი: — შენი ჭირიმე, მამილო, შენ გეთაყვანე! — ეხვეწებოდა პატარა და ხვეწნის ნიშნად თითთ ყელს უწევდა.

მიიხედა მამამ და დაინახა, ბარტყი გადაფოფხილიყო პატარა ფრთებით ეკლიან ბარდზე, პირი დაეღო, თითქოს საქმელს აწვდიანო, და შეშინებული იყურებოდა.

მამამ ხეს შეხედა და ზედ ჩიტის ბუდე დაინახა. აშკარა იყო, ბარტყი იქიდან ჩამოვარდნილა, უღონობით შორს ვეღარ წასულა და ბარდს დასცემია იმისთანა ადგილას, რომ პატიკო წვალებულა და ვერ მიმწვდარა.

— გეთაყვა, ბარტყი, გეთაყვა! — იმუდარებოდა ბავში.

ამირინდო გადასწვდა, დაიჭირა ბარტყი და მისცა პატიკოს. ბავშვმა დაუყვავა ბარტყს და სიხარულით არ იცოდა რა ექნა.

ბარტყის დედა, ბუმბულაბურთხული სიმწარისაგან, იქვე შორიასლო მეორე ხეზე იჯდა და მოუსვენრად ტოკავდა მწუხარებით; რომ ვერა ექნა რა, ხან ერთ შტოზე შესესებოდა, ხან მეორეზე, წამდაუწუმ ხან პირს იხამდა ამთკენ, ხან ზურგს, ხან კიდეც გაბედულად და უშიშრად წინ გამოუფრინდებოდა პატიკოს შურდულივით, თითქოს უნდა ხელიდან ბავშვს საყვარელი შვილი გამოსტაცოსო, ხან ბუდის პირად შეფრინდებოდა და ფრთების ცემით და გამწარებული ჭიკჭიკით ერთი ყოფა და ამბავი გაჰქონდა.

— ახლა, რად გინდა საწყალი ბარტყი? — ჰკითხა ბავშვს მამამ. ბავშვმა პასუხი ვერ უთხრა და შეაქიტა ჰკვიანი თვალები, თითქოს სურდა პასუხი მამისგანვე შეეტყო.

— აგერ ბარტყის დედა! — დაანახა ამირინდომ ჩიტები: — რარიგად ნაღვლობს და იქნება ტირის კიდევ, რად მართმევენ შვილსო. იმას უნდა ბარტყი ბუდეში ჰყავდეს.

— აბა ბუდე? — ჰკითხა ბავშვმა.
— აგერ! — დაანახა მამამ ხეზე ბუდე.
— ამსვი!

მამამ აიყვანა ხელში პატყკო და ბუდის სისწვრივ გააჩერა.

ბავშვმა ჩასვა ბარტყი. ამირინდომ პატყკო ძირს დაუშვა თუ არა, უთხრა:

— აბა უყურე, დედა ეხლავ მოფრინდება და რარიგად გაიხარებს..-

მართლა, ერთი წუთიც არ გასულა, დედა შემოსკუბდა ბუდეზე და, თავისი შვილი რომ დაინახა მთელი და ცოცხალი, იმის სიხარულს ბოლო არა ჰქონდა. ტანზე ბუმბული დაულაგდა, დამშვიდდა, ხმაც დაუტკბა და ისეთ ჰიკიკის სიხარულისას მოჰყვა, თითქოს თავის შვილის მხსნელს ლოცავსო.

— მართლა, მართლა, უყურე, მამა! — წამოიძახა ღიმილით პატყკომ და გაიშვირა თითი ბუდისაკენ, სადაც გახარებული ბარტყის დედა სიხარულის ნიშნად ფრთას ფრთასა სცემდა და საამურად გალობდა.

გიორგი ქაჩიშვილი

ი ლ ი ა ჭ ა ვ ჭ ა ვ ა ძ ე ს

ჰა, შესრულდა
ნატვრა შენი:
სიმართლის ხმა
ქუხს მამულში;
თათქარიძის
გაქრნენ დღენი,
მაისია
გლეხთა გულში!
გუთნისდევაც
ალარ ჩივის,
ტრაქტორი აქვს

გამართული;
ძლიერდება
კოლექტივი,
თანხმობა რომ
სუფევს ძმური!
ველარ იცნობ
ზაქროს,
კაკოს
ამ უკლასო
ჩვენს ზიდ დროში:
აწმყოს ქმნიან

საარაკოს
ბრძენ სტალინის
ბრძოლის დროშით!
ყვავის მთა და
ყვავის მდელი,
დარი უდგა
სამშობლო ცას;
მადლიერი
საქართველოც
გიგონებს და
გრძნობით გლოცავს!

ბუკურებივით დაფრთხნენ

იყო 1901 წელს. მე სკოლიდან წერაკითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებაში „ბუნების-კარის“ საყილად წაველი. ორმა პატარა ბიჭმა თავად-აზნაურთა ქარვასლის კლდის დიდი კიბე სწრაფად აირბინა და ზევით აცვივდნენ.

ისინი წერაკითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების მალაზიაში შევარდნენ და მეც ფეხდაფეხ შევეყ.

ძია შიო მაშინ იქ მუშაობდა. მე რომ შევედი, ის დახვასთან იღმა მოღიმარი სახით და ბავშვებს ქართულ წიგნებსა და რვეულებს აწვდიდა.

წერაკითხვის საზოგადოება მთელ საქართველოში ერთადერთი დაწესებულება იყო, რომელიც ჩვენი ქვეყნის ყველა კუთხეს ქართულ წიგნებსა და რვეულებს აწვდიდა, გარეშე ამისა ქართული წიგნი არსად არ იბეჭდებოდა.

— ძია, მე ორი ქართული რვეული მინდა! — შესძახა შიოს ერთმა ახლადშესულმა ბიჭმა. მეორემ იმას არ დააცალა და შიოს უფრო ხმამაღლა მიმართა:

— ძია, ძია, გოგებაშვილის „იავნანამ რა ჰქმნა“ რა ღირს?!

— რა გაყვირებს, ბიჭო, აბა იქით შეიხედე! ხედავ იქ ვინა ზის?!

ბავშვებმა ყურები ცქცეტეს და სწრაფად იქით გაიხედეს.

— ვინ არის, ძია?!

— ის ვინ არის? — იკითხეს უკვე მორიდებით და დაბალი ხმით ბავშვებმა.

შიო დახვავზე გადმოიხარა და ცნობისმოყვარე ბავშვებს საიღუმლოდ ჩასჩურჩულა:

— ვინ არის და ჩვენი დიდი მწერალი ილია ჭავჭავაძე.

ბავშვებს უცებ შეეცვალათ სახე და თავები კარებისაკენ მიატრიალეს.

მეორე ოთახში, სადაც გამგეობის კაბინეტი იყო მოთავსებული, სავარძელში იჯდა ილია და რალაცას წერდა. მალაზიაში სულ ექვსიოდ ბავშვი იყო. ილიას იქ ყოფნის ამბავი რომ გაიგეს, ბავშვები ფეხაკრეფით მივიდნენ ოდნავ გამოღებულ კართან, თავები დახარეს და ქერეცა დაუწყეს. ამ დროს კარი გაიღო და ჯოხის კაკუნით შემოვიდა მალაზიაში ანასტასია წერეთელი, საბავშვო ჟურნალ „ჯეჯილის“ რედაქტორი.

ტკბილად მოღიმარი შიო და სულგანაბული ბავშვები რომ დაინახა, შიოს გაკვირებით მიმართა:

— ეს რა ამბავია, შიო, რა უნდათ ამ ცელქებსაო? — შიოს კეთილი სახე სიამოვნებით უღიმოდა.

— ილია ჭავჭავაძეა კაბინეტში და ჩუმად უკვრეტენო, — უპასუხა შიომ.

ანასტასიას გული სიხარულით აფვსო, გაუცინა და კაბინეტისკენ გაემართა ამ სიტყვებით:

— ერთი შეხედეთ, ბატონო ილია, ეს ცელქები როგორ შემოგცქერიანო.

ილიამ რომ თავი მაღლა აიღო და წამოღდა, ბავშვებმა იხუფლეს და დამფრთხალ ბელურებივით გარეთ გაცვივდნენ.

დიდი მწერალი

პატარა ილია

ილია პატარაობისას ძალიან ლამაზი ბავშვი ყოფილა. ბავშვებს ხომ ძალიან უყვართ ცელქობა და თამაში. იქნებ ვინმემ იფიქროს, ილიაც ანცი და მოუსვენარი ბავშვი იქნებოდაო. მაგრამ პატარა ილიას ცელქობა და თამაში ეგვრერიგად რო- დი ჰყვარებია. სამაგიეროდ ბევრ წიგნს კითხულობდა. უწიგნოდ იშვიათად თუ გაივლიდაო.

ილია თავისი ჯანმრთელობითაც გამოსარჩევი ყოფილა ამხანაგებიდან. ის იყო, თურმე, მსუქანი, ფუნთუშა ბავშვი, შშობლებს კიდევ შინებოდათ ილიას კარბი სიმსუქნისა. ღინჯი და წიგნის მოყვარული ილია გაიზარდა, დიდი მწერალი გახდა და მთელ ჩვენს ქვეყანას მოედო მისი სახელი.

სოცხალი ილია

ილიას მოწინააღმდეგეები გასაჯაურებლად „ბურთივით მრგვალს“ ეძახდნენ. მისი თანშრომელი აი როგორ სუ- რათს გვიხატავს: — ილია დაბალი ტანისა იყო, კარგად ჩასუქებული, ვრ- თი სიტყვით, „ბურთივით მრგვალი“. მაგრამ ამ ტანზე, რომელსაც ვერ დავწამებთ სილამაზის ნიშნობას, იჯდა თავი, ილიას თავი. წარმოიდგინეთ მალალი, ვაშ- ლილი, გატკეცილი შუბლი, სწორე, თითქოს საგანგებოდ ჩამოსხმული ცხვირი, მრგვალი, მოძრავი ნესტოები, მოკუმული ტუჩები, მოკუმული ისე მაგარად, რომ კბილებს არასოდეს არ გაჩვენებდათ. შემომრგვალებული, ცოტათ წინ წამოწეული ნიკაპი და თვალები, ჭკვიანი, მეტყველი ილიას თვალები, ხან ღმობიერნი, ხან მრისხანენი...

ასეთ სურათს გვიხატავს მისი ახლო მეგობარი და დასძენს: — წარმოიდგინეთ ყველა ეს და თქვენ თვალწინ გეყოლებათ სოცხალი ილია. მაგრამ სულ სხვა იყო ილია, როცა მოწინააღმდეგის წინაშე გამოდიოდა:

— მაშინ ის მოგაგონებდათ ვაფთრებულა, განრისხებულ ლომს, სახეზე აღმური ასლიოდა, თვალებიდან ცეცხლს აფრქვევდა: და ვაი იმას, ვისაც იმისი ტერორები, ბასრიანი ბრუკალები მოჰხვედებოდა, დიდხანს დაახსომდებოდა და მერე რედ მასთან ბრძოლას აღვიღალ ველარ გაბედვდა.

ილია და „ჯეჯილი“

ორმოცდაშვიდი წლის წინათ თქვენისთანა პატარა ბავშვებისათვის დაიწყო გამოვლენა ჟურნალი „ჯეჯილი-მა“. „ჯეჯილის“ ყოველ ნომერში იბეჭდებოდა შიომღვიმელი; იქ წერდნენ თავიანთ ლექსებს აგრეთვე ჩვენი დიდი საყვარელი მწერლები — აკაკი წერეთელი, ვაჟა ფშაველა და რაფიელ ერისთავი.

მაგრამ „ჯეჯილის“ გამომცემელთ გული ნაკულულად ჰქონდათ, რომ იქ ილია ჭავჭავაძის არაფერი დაებეჭდა. მოინდომეს ამ ნაკლის ამოვსება და ილიას ერთი საბავშვო ლექსი სთხოვეს.

ერთი თვის შემდეგ მიუვიდა „ჯეჯილის“ ილიას ლექსი, რომელსაც სათაურად ჰქონდა „ბაზალეთის ტბა“. ამ ლექსში დიდი სიხარული დაატრიალა როგორც რედაქციაში, ისე მკითხველებში.

აბა ვის არ გაახარებდა ასეთი ლამაზი და შინაარსიანი სიტყვები:

ბაზალეთისა ტბის ძირას
ოქროს აკვანი არისო
და მის გარშემო წყლის ქვეშე
უცხო წალკოტი ჰყვავისო.
იქნებ აკვანში ის ყრმა წევს,
ვისიც არ ითქმის სახელი,
ვისაც დღე-და-ღამ ჰნატრულობს
ჩუმის ნატვრითა ქართველი?

ამ აკნიდან მოვლოდა ილია ისეთ გმირს, ვინც ხალხს თავისუფლებას მისცემდა.

ილია მოსამართლე

რთ გლვებს, ნასყიდა პაპაშვილს, მუხრანე-ი კაცისაგან ფული უსესხნია. ამ ფულზე თამასუქიც დაეწერათ. ნასყიდას ძლივს მოეგროვებია ეს ფული დიდი შრომით და დათქმულ დროზე აღრე ნდომია მიცემა, ფული თავმოკრულ ქისაში მაგრად ჰქონია შენახული.

ერთ დღეს ნატვრეზე მუხის ქვეშ ხარები გამოუშვა ნასყიდამ და მისი მუხრანელი მევალეც იქ განდა თავისი ცხენით. ნასყიდას გაეხარდა, ფული მისცა და თამასუქის გამორთმევა კი დაავიწყდა. ბოლოს მოაგონდა, რომ ვალის გადახდის დროს თამასუქი უნდა დახეულიყო და უკან გამოუღვა ძახილით:

—დაიცა, დაიცა!

რომ დაეწია, უთხრა: — შენი ფული ხომ გადაგიხადე, ახლა თამასუქი დავექცეოთ.

— შე კაი კაცო, სუყველას თამასუქი რომ თან ვატარო, ხომ ერთი ვირო დამპირდება სატარებლად! მუხრანში მაქვს, ჩამოდი როდესმე და წამოიღე.

— კარგი, შენი ქირიმე, — თავის დაკვრით დაეთანხმა ნასყიდა.

ამის შემდეგ მან ბევრჯერ ვანიზრახა მუხრანში ჩასვლა, მაგრამ თანაც ფიქრობდა: — ეს ვალი ხომ მოვიშორე და ქალადლი რა ეშმაკად მინდაო?

ერთ დღეს სასამართლოში დაიბარეს ნასყიდა და არც კი იცოდა რისთვის. მოსამართლედ ილია ქავჭავაძე იყო და მუხრანელი მევალეც იქ იდგა. გლეხი მაშინვე მიხვდა, რაშიც იყო საქმე.

— აბა, ბიჭო, ის ვალი რომ აგილია ამ კაცისაგან, როგორა გგონია, გადახდა არ უნდა ვალსაო? — მიმართა ილიამ.

— ღმერთი, რჯული, ქრისტე, ნატბევზე რომ მუხა არის გზის პირად, იქ მივეცი, სულ ქალადლები, ერთიც ჯვრიანი მანეთი.

მევალე კი იძახოდა:

— სტყუის, სტყუის!

— კაცო, ან ძალლი არ იყო იმ ადგილას, ან კაცი, ან, რა ვიცი, არა იყო რა იქ, როცა შენ ის ფული მიეცი ამას?

— არა, შენი კენესამე, იმ მუხის მეტი და ჩემი გუთნის ხარ და კამეჩის მეტი არა ყოფილა რა.

მერე მოსამართლე ილია იმ კაცს მიუბრუნდა:

— იცი შენ ის მუხა სად დგას?

— აბა რა ვიცი, ქვეყანაზე ათასი მუხა დგას, — უპასუხა თამამად მევალემ.

— მაშ აბა შენ, პაპაშვილო, წადი და იმ მუხიდან ერთი ფოთოლი მომიტანე და ვიდრე შენ აქ არ იქნები, შენს საქმეს არ გაეარჩევ.

გლეხი დაფაცურდა ილიას სიტყვის გამო და გასაქცევად მოემზადა, ხოლო მევალემ ილიას მიმართა:

— შე დალოცვილო, სანამ ეგ ნატბევზე იმ მუხასთან გადავა და ფოთოლს მოიტანს, მანამდის ხომ ბინდიც გიწვეთ აქ?!

— აბა, ჩემო ძმაო, აკი არ იცოდა შენ ის მუხა? — უთხრა ილიამ, მევალე გაწითლდა, შერცხვა. ილიამ გაუწოდა თამასუქი და უთხრა:

— შენვე დახე და აგეთი სისამაგლე აღარ ჩაიღინო!

მიმართული

დედა მგოსანი

შეხე, რა დღეა,
 რა საამური,
 შეე ოქროს ნამად
 დაღვრია ფოთლებს.
 წითლად კაშკაშებს
 დღეს წიწამური
 და საზეიმოდ
 მოუხმობს სოფლებს.
 ვინ არ მოსულან,
 ვინ არ არიან —
 გლეხი, მწერალი
 თუ უცხო მგზავრი.
 ხმა გაუღია
 ზევით ღარიღს
 და ჩრდილოეთიც
 საღამს გიგზავნის.

შეხე შენს კაცოს,
 მებრძოლს გმირულად,
 ოთარანთ ქვრივიც
 დვას ქანდაკებად:
 სამშობლო მიწის
 ძნა და გვირილა
 მოუტანიათ
 შენდა საქებრად.
 აგერ პატარაც
 ხალხთან მხარდამხარ
 დაპურილ შუბლს გიმკობს
 დაფნით, სოსანით...
 არა და არა,
 შენ არ მომკედარხარ,
 ვინ თქვა კვდებო
 დიდი მგოსანი?!

იანო მნელი

მგოსნის გული

სწორედ გუშინ წავიკითხე
 კავკავაძის „ქართვლის დედას“,
 და მგოსანმა სურათიდან
 მე ღიმილით გადმომხედა.
 გადმომხედა, გულში ვიგრძენ
 სასიამო რაღაც ძალა—

სიუვარული დედისადმი
 მზიურ გრძნობით გაიშალა.
 აი ახლაც გატაცებით
 ვკითხულობ მის დიად ლექსებს,
 მგოსნის ჩანგი, მგოსნის გული
 მეფერება, მიაღერებს!

მაცა თაბუკაშვილი

ილიას გულკეთილობა

წლისა იყო ილია, როდესაც დედა მოუყვდა.

მამამისმა თავის დას მაკრინეს სთხოვა: ჩვენთან ვადმოდი და ბავშვების გაზრდაში დაშვებარეო.

ილიას უყვარდა მაკრინე მამიდა. ერთხელ მამიდამ უთხრა ილიას:

— ილია, გაიქეცი და მუშებს უთხარი აქ მოვიდნენ, სამუშაო უნდა მივცეო.

გაცუნტულდა ილია და ცოტა ხნის შემდეგ მარტოღმარტო დაბრუნდა.

— ბიჭო, მუშები რათ არ მოიყვანეო? — ჰკითხა მაკრინემ.

— მამიდა, მუშებს ისე ტკბილად სძინავთ კაკლის ქვეშ, რომ ვერ გავაღვიძებ, შემეცოდნენო, — უპასუხა პატარა ილიამ.

ილია და ირემი

ილიას ნადირობა არ უყვარდა.

ერთხელ ამხანაგები არ მოეშენენ და სანადიროდ წაიყვანეს.

შევიდნენ ერთ დიდ ტყეში და მეძებარი ძაღლები გაუშვეს... ცოტა ხნის შემდეგ გაისმა ყფა.

თურმე ძაღლებმა ირემი იპოვეს და დაედევნენ.

შეშინებული ირემი იმ ადგილას მოვარდა, სადაც ილია იყო დამალული.

ილიას ამხანაგებს ეგონათ ილია თოფს ესვრის და მოჰკლავსო, მაგრამ ილია გაღიმებული მისიერებოდა ირემს, თოფის სროლას კი არ აპირებდა.

ირემმა თვალი მოჰკრა ილიას, გადახტა და მიიმალა.

მივარდნენ გულმოსული ამხანაგები ილიასთან.

— ილია, ეს რა ჰქენი?! რატომ არ ესროლე თოფი? — ილიამ ღიმილით უპასუხა:

— ისეთი ლამაზი იყო ირემი, ისეთი ლამაზი, რომ იმას როგორ გავიმეტებდი მოსაკლავდაო.

ილია და მუხამი

ილია ქალაქ ღუშეთში მსახურობდა, ის მოსამართლედ იყო. ერთხელ ილია სასამართლოში ფანჯარასთან იდგა. მან დანახა ძალიან დატვირ-

თული ურემი, რომელიც ძლივს მოპ-
ქონდათ კამეჩებს.

უცებ ერთი კამეჩი წაიქცა და ენა-
გადმოგდებული ეგდო.

მეურმე მივარდა და ცემა დაუწყო.

ილია გაბრაზდა, დაუძახა ერთ კაცს
და უთხრა:

— წადი და ის მეურმე აქ მოიყვანე,
როდესაც მოიყვანეს მეურმე, უთხრა:

— კაცო, რატომ არა გრცხვენია? წა-
ქცეული კამეჩი ენაგადმოგდებული გველ-
რებოდა: ჩემო პატრონო, ნუ მცემ, ძა-
ლიან დავილაღე და ვეღარ ვზიდე ურემიო!
რათა სცემდი?!

მეურმემ ასე უპასუხა:

— კამეჩი ჩემია და მინდა ვცემ და მინ-
და არა, ვისი რა საქმეაო!

ილიამ დააჯარიმა ის მეურმე და
უთხრა:

— არ გაბედო და აღარ სცემო კამეჩს,
თორემ დაგიქვრო.

პაკ. ხუნდაძე

ილია და კობია

ემოდგომის სუსხიანი დღე იდგა. სალამოყამს თამაშობით დამ-
ძლარი ბავშვები ერთად შეგროვილიყვნენ თბილ ოთახში და სა-
ვარძელში ჩამჯდარი დედა მაგდანა მათ წიგნს უკითხავდა. ყვე-
ლანი სმენად იყვნენ გადაქცეულნი, მაგრამ პატარა, ჩამრგვალე-
ბული ილია ისე განაბული შესტკეროდა დედას, რომ სულს თუ
ითქვამდა ვერ იფიქრებდი.

წაკითხულის ან ნათქვამის შეთვისება ან გამეორება ილიასავით არავის არ
შეეძლო და ამისათვის იყო, რომ ის ხშირად იმსახურებდა ქება-დიდებას. განა-
რებულ დედას ბევრჯერ დაუჯილდოებია ილია, როცა მას დედის ნაამბობი თა-
ვიდან ბოლომდე ზეპირად ჩაუბუზბუზლებია და თითქმის არც ერთი სიტყვა არ
გამოუტოვებია.

— შენ-კი გენაცვალავს დედა! ვამბობდი, ილიასთან ნიჭიერი ჯერ არ მინახავს
მეთქი და სრული კეშმარიტებაა. გრიგოლ! გრიგოლ! იცი, როგორი მშვენიერი
მეხსიერება აქვს ჩვენ ბიჭს? ილიამ ყველას უნდა აჯობოს, ყველას, — თქვა მაგდა-
ნამ და ჯილდოდ ნიჭიერ ყმაწვილს გულში ჩაეკრა და ტკბილი კოცნა უთავაზა.

მთელი დღე რომ დაეგეხა და ამბავი გეთქვა ან რაიმე წიგნი წაგეკითხა, ილიას
არ მოსწყინდებოდა.

— საქმლის ქამა არ მოაგონდება, როცა ვინმესთან არის და ძველ იგავ-არაკებს
ისმენსო, — ხშირად ეტყუოდა ათი წლის ილიას შესახებ თავმომწონე მამა სტუმრებს.

გლეხის ბავშვებში რომ ჩაჯდებოდა და დედისაგან ნასწავლ ლექსებს ჩაარაკრა-
ცებდა, ერთრამდე ღირდა. სიხარულით ისმენდა და თვალები უბრწყინავდა ილიას,
როცა მეზობლის პატარა ბიჭები თავს მოიწონებდნენ ლექსების თქმით.

ილია ძმასავით შეეხარდა თავის ნათესავს კობტას. ისინი თავიდანვე განუ-
ყრელი მეგობრები იყვნენ, სულ ერთად ატარებდნენ დროს, უერთმანეთოდ ცხოვ-
რება არ შეეძლოთ.

— თითქმის ერთი ხნისანი არიან, მაგრამ სად ილიას ქვეა და სიღინჯე და
სად ჩვენი კობტასი. ჩემი ძმა დაკვირვებული, აუჩქარებელი ყმაწვილია, კობტა
კი დაუღვევარი და ცელქია. სულ ილიასთან არის და რა იქნებოდა, რომ მისთვის
მიებაძა ხასიათში და ყოფაქცევაში?

— არა, საგინებელი არც შენ ხარ, კობტა, მაგრამ ილიასთან შენი შედარება
არ შეიძლებაო, — ასე ეტყოდა კობტას ნინო და ორივე ბავშვს მოვალერსებოდა...
ილია და კობტა ერთხელ ასე ბაასობდნენ:

— კობტა, ბიჭო, გოგიტოს ზღაპრები მოგისმენია? იცი, რა კარგი ზღაპრ-
ების მოყოლა იცის? სულ რომ ყური უგდო, არ მოგწყინდება.

— რომელ გოგიტოზე ლაპარაკობ? ჩვენთან ხომ ორი გოგიტოა — მაღალი და
მეორეც კოკლი მენახირე.

— არა, მენახირემ არაფერი არ იცის, იმას ხმასაც ვერ ამოაღებინებ. ბევრ-
ჯერ დაუწყვე ლაპარაკი, მინდოდა რაიმე ეთქვა, მაგრამ სულ ბატონის ძროხა,
ბატონის ფურ-კამეჩო იძახის. მე მებღე გოგიტოს ვამბობ. ოჰ, შენი ჭირიმე,
რა ამბები იცის! ყრუანტელი დაგივლის ტანში, ის რომ დაიწყებს ძველ ამბებს.
რა არ იცის იმ დალოცვილმა, შიგადაშიგ ლექსებსაც კი ურევს! ა, რას იტყვი,
კობტა, ხომ კარგია ლექსები? მე ლექსებს არაფერი არ მიჩვენია.

— ლექსები თუ გიყვარს და ძველი ამბების მოსმენა, აქედან რომ ჩვენსას
კარდანახში წავალთ, მაშინ ნახავ. რამდენიც გინდა, იმდენს მოისმენ. ლექსის
მთქმელი გლეხები კარდანახში რომ არის, იმდენს ვერსად ვერ ნახავ...

თბილისიდან ახლადჩამოსული 11-12 წლის გიმნაზიელები, ილია და კობტა,
ასეთ ამბებზე ხშირად ლაპარაკობდნენ და ვერ ძებობდნენ კახეთის სიმშვენიერით,
მაგრამ კობტას მიერ კარდანახის და ლექსის მკოდნე გლეხების ხსენებამ აუჩქა-
რებელ ილიას სახე გაუნათა და მათ ყვარელიდან კარდანახში წასვლა გადაწყვიტეს...
ივლისის პირველი დღეებია. კობტას მამას, ნიკოლოზს, გახურებული მკა
აქეს და თითქმის მთელი სოფლის გლეხაკობა მასთან მისულა მამითადად.

ბავშვებიც ატყუნენ, ყანაში წასვლა დააპირეს, მაგრამ ნინომ დაუშალა, სი-
შორე მოიმიზეზა.

აბეზარ ბავშვებთან არაფერი გაუვიდა, და ილია და კობტა გაუდგნენ თხუ-
თმეტი კილომეტრის სიშორე გზას...

ყმაწვილებმა შორიდანვე შეამჩნიეს, თუ როგორ ელავედა მზეზე ნამგლები.

— ხედავ, კობტა?! იმკა მე ჯერ არ მინახავს. შეხე, წითელხალათიანს, თვალს
ვერ მოასწრებ, ისე დგამს ძნებს!

და კიდევ რალაცის თქმა დააპირა ილიამ, მაგრამ ჰოპუნამ დაბგრილა და
შეშრა იქაურობა.

სეთი კსაქუბა

აღ. ბილანიშვილი

ილიას

თუმცა მოგვლეს ჯალათებმა,
გაგიგმირეს ტყვიით გული,
გული—ხალხის საკუთრება,
ხალხის ცრემლით დადავული,

მაგრამ ხალხმა არ დაგმარბა,
ჩავისვენა თავის გულში,
ჰყვავილობ და სურნელს აფრქვევ
ქართველ მწერალთ თაიგულში.

მე მიყვარს ილია

ილია ჰავუაძის პოემა „კაკო ყაჩაღ-
მა“ მე ძალიან დამინტერესა და აღმა-
ფრთოვანა. ვანა ოდესმე დაგვაიწყდება
ის სტრიქონები, ზაქრო რომ ამბობს:

„მაშინ თორმეტის წლისა ვიყავი,
როცა ბატონმა სახლს მომაშორა.
წამსვე ძროხაში მე მიკრეს თავი,
ჩემს სახლ-კარიდან გამაგდეს შორა“.

ზაქრო გახდა ბატონის მეძროხე და
მთელი თავისი ახალგაზრდობა ვაატარა
ბატონთან. ის შეეჩვია თავის უღმობელ
ცხოვრებას, შეეჩვია ბატონის მეძროხედ
ყოფნას.

ერთხელ ზაქროს მოხუცი მამა ბატონ-
თან მიდის და სთხოვს თავის შვილს,
მაგრამ ბატონი—გულქვა, რეგვენი, შეუ-

ბრალეზელი მწარე სიტყვებით მიმართავს.
ბოლოს მოხუცი მამა ბატონის როზგის
ქვეშ დაღვეს სულს.

ბატონის ასეთი მოქმედება ვეღარ
მოითმინა ზაქრომ და შური იძია მამის
მკვლელ ბატონზე.

ზაქროს მოქმედება ვაჟკაცური და
ამაღელვებელია, და კაკომაცამიტომ შეს-
ძახა სიხარულით:

— შენი გამჩენის ქირიმე, შენი!
„ბიკი ყოფილხარ, ხმლისა დამშენი“...

„კაკო ყაჩაღში“ ილია ჰავუაძემ გვი-
ხატავს შავ წარსულში ადამიანების ჩაგ-
ვრის საშინელ სურათს.

აი რატომ მიყვარს ილია.

მარო ინჯვია.

ტფილისის მე-13 საშ. სკოლის VI კლ. მოწ.

ილიას

ტანჯვა-ვაების მოსპობას
მომავლისაგან ელოდი,
იმედით გარემოცული
ბავშვის ენაზეც მღეროდი.

დღეს ხალხი არ იტანჯება,
განთავისუფლდა ქვეყანა,
და შენ მიმართაც სიტყვები
ასე ითქმება ჩვენგანა:

დაგვიხატავდი ბუნებას
სახეშეუცვლელ ფერებით
და იმ დიდებულ ნახტით
ჩვენ ახლაც მოგვეფერები.

ჩინაც სიმართლეს უმღერდა,
არასდროს დაიბინდება;
შენს ხსოვნას ხალხი ინახავს,
მარადიული დიდება!

გიგა ნემსიწვერიძე
ცაგვიოს პედაგოგიკის მოწაფე

ილიას ხსოვნას!

დიდ მწუხარებას მოგვითხრობს მთები,
მალლა ზეცა და დაბლა-კი მდებლა,
დიდი ხანია დახუჭე თვალი
და გამოაკლდი შენ საქართველოს.

და ისტორიის დიდ ვრცელ ფურცლებზე
სამარადისოდ დაიწერება.

შენი ლექსები და პოემები
მშრომელთ გულებში აღიბეჭდება

დღეს შენთვისა სწუხს დიდი, პატარა,
არაგვი ცელქი და მონარნარე;
შენი სამარე აყვავებული
გახარებულია ძველად მღუმარე.

ეთერი მარკოზაშვილი
მე-8 სრ. საშ. სკოლის VII კლ. მოწაფე

სანახატილ გოგონს!

შენ, ჩვენო ვანძო ცხოვრების, დღეს კბი იშორებო ადამთქმელი ყველა სიმართლის,
უკვდაო, დაუვიწყარო, ინფანტილს ე! — ჩ... რაც უმას ვერ ეთქვა ენითა,
ლახვარო ბატონებისა, მისი იუტეობისა მანა მათი უღებუნითა დროთა
ცხოვრებისა შენთანა და ისრუს ძიგისა იუტეობა თუ განაუთა
ყმისთვის გულ შემატკივარო.

პოეტო ხალხის მშველელი,
დამხმარე სწავლა მცნებითა,

მოგგკლეს ბოროტი ხელითა,
დიდო პოეტო ილია,
შენი სახელი უკვდავი
ჩვენ გულში აღბეჭდილია.

აკაკი ხინთიბიძე.
ქ. შახარაძის №1 არასრულ საშ. სკ. VI კლ. მოწაფე.

აკროსჯიხი

- ა. ვ. რ. წლის პირველი თვე
- ო. მ. ძლიერი ცხოველია
- ბ. ი. შინაური ფრინველია
- რ. გვ. მდინარის სახელია
- იქ. წყლის დასალევი ჭურჭელია
- ლ. ზ. ნ. კახეთის მდინარეა
- ე. ახ. მცენარე, რომელიც ყურძენს ის-ხამს.
- ა. ხ. ლ. მცენარე, რომლიდანაც შაქარს აზადებენ
- ტ. მ. ხილია
- ა. დ. სურნელოვანი ყვავილია
- ქ. ემ. უდაბნოს ცხოველია
- ე. ქვ. ხეა, რომელიც ფოთლოვან ზონაში გვხვდება.
- რ. ვ. ნ. სომხეთის დედაქალაქი.

წერტილების ადგილზე ჩასვით შესაფერი ასოები, ისე რომ სიტყვების პირველი ასოებიდან (ზემოდან ქვემოთ) მიიღოთ იმ დიდი მწერლის სახელი და გვარი, რომლის დაბადებიდან წელს შესრულდა 100 წელი.

ბ. ჯეღელის 1 საშუალო სკ. VIII-კლ მოსწავლე **ეთერი ნიჭაბაძე**

ზეცდომების გასწორება

ჩვენი ჟურნალის ამავე ნომერში არკ. ხუნდაძის ნარკვევში „ილია და კობ-ტა“ მე-13-გვ. ზემოდან მე-13—14—15 სტრიქონები უნდა იკითხებოდეს ასე: უღროოდ დაობლებულ ილიას განსაკუთრებული სიბრალულით ეპყრობოდა უფ-როსი და. ცდილობდა არ მოეკლო მისთვის ალერსი და მშობლიური სიტკბო.
რედაქცია